

29-JARIGE VEEHOUDER REALISEERT ENORME VOORUITGANG JONGVEEOPFOK

Op 20-jarige leeftijd startte Wesley van Ruitenbeek al als fulltime melkveehouder in het Friese Hoornsterzwaag. Hij nam noodgedwongen het veehouderstokje over van zijn vader die eerder dan gehoopt moest stoppen met boeren. Ruim 8 jaar later vertelt de pientere ondernemer over de uitstekende resultaten die hij stap voor stap verwezenlijkte met zijn vee, de stallen en het ondernemerschap.

De 106 koeien geven gemiddeld 10.500 kilo melk met 3,67% eiwit en 4,55% vet. Het aantal stuks vaarskalveren dat hij jaarlijks aanhoudt is slechts 21 stuks jongvee, de afkalftijd is gemiddeld 23,7 maanden en de tussenkalftijd noteert structureel onder 400 dagen. De getogen Fries wijt zijn bovengemiddelde scores op zowel jongvee- als lactatiegebied, aan het feit dat hij altijd de touwtjes in eigen handen heeft.

Naast kengetallen die aantonen dat het wel goed zit qua diergezondheid op het bedrijf, is het natuurlijk altijd de vraag: hoe ziet zo'n bedrijf er dan uit? En hoe staan de koeien erbij?

Wie in de vlakke landerijen van deze noordelijke omgeving komt aanrijden, ziet een prachtige stal opdoemen met een keurig, strak-bestraat erf. Het is bij deze eerste aanblik duidelijk dat netheid hier hoog in het vaandel staat. Zo is de stoep geveegd, geen onkruid te bespeuren en zelfs met de bar-winderige, regenachtige omstandigheden die maart 2019 overheersten, is er geen plek 'blubber' te bespeuren.

Enmaal in overall gehesen en voorzien van bedrijfslaarzen, toont Wesley zijn in 2009 verbouwde stal. Op de locatie waar hij is geboren en getogen, waren geen toekomstmogelijkheden om het bedrijf voort te zetten. Zodoende verhuisde het gezin met de gehele koppel vee.

GELDERS-FRIESE INMENGING

Vanuit de Gelderse vallei kwam de familie in Friesland terecht voor een nieuwe start en een veelbelovende toekomst. De bestaande stal voor het melkvee werd in twee groepen verdeeld. Links voor aangekocht vee – aangezien er flink moest worden uitgebreid – rechts voor eigen vee dat meekwam. Ruitenbeek: “zo konden wij goed zien of onze eigen koeien beter of minder goed presteerden.”

Door de hele stal heen is nagedacht over makkelijke looplijnen en zo min mogelijk arbeid. Via een overgang tussen het ligboxengedeelte en de daartoe behorende strohokken, zijn dus ook weer twee groepen voor afkalvende koeien. Mocht er een koe ziek zijn, dan kan dat dier dus apart van de 'geboorteruimte' in het stro staan.

Met zicht op beide groepen koeien is een grote geïsoleerde kantoorruimte gesitueerd.

Een divers kleurenpalet kleurt de nieuwsgierige dierenkoppen.

FOKKERIJPLAN

In een aparte stal staan kalveren, pinken en vaarzen in groepen op roosters tot ze drachtig zijn gescand. De dieren staan er goed bij: blakend van gezondheid, glanzende vacht, bijzonder veel vlees en bespieren en [geen kuchje](#) of [diarreespoor](#) te signaleren. Met fonkelende ogen en een brede glimlach licht de veehouder toe dat zijn fokkerijplan aardig slaagt. Hij houdt in een eigen gemaakt Excelbestand werkelijk alles bij. Van geboortemoment, hoe de bevalling verliep, wanneer hij zelf aanwezig was, tot het moment van [Rotavec Corona](#) enten, de brixwaarde van de biest en de inseminatiegegevens aan toe.

CONTROLE

“Door alles vast te leggen, ben ik scherp op de details. Zo valt me gauw op waar ik moet ingrijpen en weet ik precies wat er speelt en hoe ik kan sturen. Ja, ik heb ook wel datamanagement-programma's en ja, die geven óók die informatie. Maar dan moet je er wel zelf achteraan. Je bent mijn inziens minder alert dan wanneer je zelf registreert. Ik merk bijvoorbeeld dat de fokkerij van mijn veestapel hier baat bij heeft. Het is de bedoeling om sterke koeien groot te brengen die kloppen qua postuur, tegen een stootje kunnen en vooral veel melk produceren.”

“Ik wil steeds ouder wordende koeien op een gezonde manier houden. De gemiddelde leeftijd van onze dieren is rond 5 jaar. Door het afvoeren van jonge vaarzen ten gevolge van de 'fosfaat-rechtenreductie' is dit cijfer zelfs vertekend. Ik verwacht de komende jaren een hoger getal, 6 jaar moet zeker gaan lukken. Middels driewegkruising (Holstein-Brown x Swiss-Scandinavisch roodbont x Fleckvieh) moeten de koeien allemaal opgroeien tot robuust vee.” Van Ruitenbeek wijst naar verschillende pinken met allemaal een eigen gezicht.

Over uniformiteit van de groep ontstaat een discussie. Want is het wel te managen om verschillende type dieren in één groep te houden? Het antwoord luidt: ja, juist omdat er naar één bepaalde standaard gestreven wordt. Die mag bestaan uit verschillende invloeden, zolang de combinatie maar ontpopt tot een koe met sterk postuur, veel 'melk' en de hoogst mogelijke weerstand.

ZEKERHEID INBOUWEN

Die weerstand begint bij de jongste kalveren. Ruitenbeek: “Al voor de geboorte is ieder dier beschermd tegen ziektes en zwaktes. Alle vaarzen en droge koeien krijgen drie weken voor afkalven een vaccinatie [Rotavec Corona](#). Mijn streven is dat ieder kalf 4 liter biest drinkt, binnen 1 uur na de geboorte. En ook kregen alle dieren dit voorjaar preventief [Halocur](#) toegediend. Wanneer de infectiedruk hoger is, biedt dit preventieve uitkomst.” In het verleden gaven vader, moeder en zoon de kalveren ruime hoeveelheden biest. Maar nog raakten de kalveren weleens aan de schijt. “Daar was ik klaar mee. Want waar doe je al het werk dan voor? Op tijd opstaan, koe uitmelken – soms midden in de nacht – en dan je best doen om die biest erin te krijgen. Vervolgens afwachten of alles goed blijft gaan? In plaats van 60 euro 10 euro overhouden? Mij niet gezien. Ik wou dit beter en makkelijker aanpakken. Daarom begon ik een aantal jaar geleden met vaccinatie en een anti-cryptosporidiose [behandeling](#). Het is natuurlijk wel een compleet verhaal. Dus ook gaf ik meer aandacht aan het rantsoen dat de kalvende moederkoe nodig heeft en een zo soepel mogelijke bevalling.”

‘NIET BETER MAKEN, MAAR GEZONDHEID PLANNEN’

Dierenarts Leonie Kalis van Glas Diergeneeskunde loopt mee op de ronde over het bedrijf. Samen met Ruitenbeek maakt ze ieder jaar een gezondheidsplan. Kalveren staan daarin apart benoemd. ‘Geen sluitpost, maar juist een belangrijk speerpunt’, zo legt ze uit. “Op algemene bedrijfs-onderdelen is geoptimaliseerd en waar nodig nog steeds bijgestuurd. Maar virussen of andere [ziekteverwekkers](#) zijn nooit tot nul te reduceren.

Om niet voor verrassingen te komen staan biedt vaccinatie uitkomst. Een logisch onderdeel van een concreet plan om ieder kalf tot zijn volle potentie te laten opgroeien. Meer dan ooit tevoren tellen alle gezonde dieren mee. Kortom, we houden (van) [gezond vee](#).” De rol van Leonie Kalis op dit bedrijf is niet zoals de dierenarts ooit werd gezien: om dieren ‘beter te maken’. Zij is hier de spil in de aanpak die moet zorgen voor dieren die het aan niets ontbreekt en ‘lekker in het vel’ iedere dag groeien, dan wel produceren. Naast bedrijfsbegeleiding vult zij het meten- en-weten-management aan met mestonderzoek op bijvoorbeeld cryptosporidiose of andere ziekteveroorzakers. [Ook de IgG-waarde van biest](#) en de groei worden gemonitord. Al met al werken de twee nauw samen aan de preventieve zorg.

Hier staat koe Bep 42 met 40.000 kilo melk op de teller, hard op weg naar een ton. Zij is een geweldig mooi robuust voorbeeld van hoe 'goedbewaard' de koeien blijven, ieder jaar opnieuw.

‘WAT WE DOEN, DOEN WE GOED’

Sinds het veranderde beleid van de 29-jarige, starten de koeien beter op. Kalveren zijn fitter; al vanaf het eerste moment. Biest verstrekken gebeurt standaard met de sonde, zo is er zekerheid dat alle kalveren [voldoende drinken](#). De jonge dieren springen rond met nagenoeg geen afwijkende mest, geen ziektes en nauwelijks uitval. Per jaar overleeft slechts een enkel kalf de bevalling of eerste periode niet. “Puur het gevolg van protocollaire aanpak rondom de geboorte en het gebruik van vaccinaties en andere preventieve middelen. Een enkele keer glipt het vaccineren

van een droge koe erdoorheen. Dan merk ik dat gauw genoeg na de geboorte. Een kalf dat diarree krijgt, herleid ik dan zo terug naar een gemiste enting. Stoppen met één onderdeel van het kalvermanagement is dus geen optie. Wat we doen, gaat goed, dat moet zo blijven.” Zo vertelt de jonge ondernemer vol trots, met een kalf gretig sabbelend aan zijn hand. “Ik dweil niet graag met de kraan open”, zo grinnikt hij goedlachs.

VADERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

Wat opvalt is dat de jongste kalveren vooraan in de koeienstal zijn gehuisvest. Daar blijkt een logische theorie aan gekoppeld: “de start van ieder dier of mens, is de belangrijkste periode in zijn of haar leven. Daar wil je toch zicht op hebben? Zo loop je automatisch het vaakst naar deze kalveren toe, valt iets afwijkends sneller op, dus houd je alles beter in de gaten.”

De inmiddels Friese ietwat eigenwijze veehouder laat zijn vaderlijke kant zien wanneer hij verder uitlegt hoe de jongvee-opfok eruitziet. “Je kind slaapt in een schoon bed, drinkt uit een schone fles. Die vergelijking hoor je ook te maken met kalveren. Zij krijgen een eigen ligplek, altijd schoongespoten met droge en voldoende bedding. Het werk moet wel praktisch blijven. Alleen als het makkelijk op te pakken is houd ik het goed vol.” Dus zijn de boxen eenvoudig te verplaatsen voor de [schoonmaak](#). Drinkflessen liggen schoon voor het grijpen. Zowel stier als vaarskalveren krijgen alleen kunstmelk, van zeer goede kwaliteit.”

‘DUURDER KAN UIT’

“In het verleden voerden we de kalveren die het erf na enkele weken zouden verlaten, melk van weipoeder. Alleen de vaarskalveren die we aanhielden kregen de dure poedermelk. Ik merkte een groot verschil in groei en gezondheid. De aan te houden dieren groeiden veel beter en daar had ik weinig werk. De andere groep bleef wat achter en ook moest ik daar vaker ingrijpen om het dier op de been te houden. Ik zat niet op dat extra werk te wachten en ook deed het mijn eigen plezier niet goed. Het geeft toch echt meer voldoening wanneer alles op rolletjes loopt. Vandaar dat een duurder product makkelijk uitkan. Niet alleen op gevoel, ook na een rekenvergelijking qua arbeid, omzet en aanwas.”

Wat betreft de toestroom van jonge dieren aan de koppel koeien, is het vervangingspercentage laag. Slechts 20 procent van het vrouwelijk vee wordt [aangehouden](#). Wesley opent de deur van een aparte stal. Hier staan groepen kalveren bestaande uit 5 tot 8 dieren, verdeeld op leeftijd. De jongste kalveren komen met ongeveer 3 weken naar deze stal toe. Vervolgens schuiven de dieren door totdat ze voor het eerst zelf geïnsemineerd zijn. Per groep ligt een rantsoen op behoefte van die specifieke leeftijdsfase, met daarbij onbeperkt water. In deze stal is geen kuchje te horen, geen vieze knieën te bespeuren, geen 'vuiltje aan de lucht'.

VERVANGINGS- PERCENTAGE SLECHTS 20%

Het klinkt allemaal bijna te mooi om waar te zijn. Waar zit dat succes hem in? Ruitenbeek antwoordt resoluut: "in een vaste samenwerking met erfbetreders. Op hen wil ik kunnen bouwen. Ze moeten mij en mijn bedrijf goed kennen. We overleggen veel en weten precies waar we aan toe zijn."

Het resultaat volgt, niet snel, maar geleidelijk. We werken aan de lange termijn. Blikken terug op wat we kunnen leren. Overleggen over de toekomst."

INSPIRATIE

"Je doet dit werk alleen als je er hart voor hebt, als het je leven is. We moeten als veehouders niet vergeten wat we hebben. Ondanks het zware weer waar we door regelgeving geregeld in terecht komen. Ik vind dit werk mooi en ben dankbaar dat ik het kan uitvoeren. Vooral de fokkerij", zegt Wesley met een grote glimlach. "Dat je een stier selecteert bij je koe en er nadien een prachtig mooi kalf uitkomt, dat ook nog eens uitgroeit tot een vaars met een [perfecte start!](#) Dat is bijna net zo mooi als mijn andere hobby." Ruitenbeek knijpt zijn ogen wat fijn terwijl zijn mondhoeken nog meer omhoog gaan en staart naar niet één maar meerdere Ajax-vlaggen en -posters aan zijn kantoormuren. "Ja, ja, alleen voor een wedstrijd van deze jongens gaan mijn koeien even naar de achtergrond."

Terugdenkend aan een fantastisch kampioensseizoen zowel sportief als bedrijfsmatig, spuit Wesley zijn laarzen schoon, groet Leonie en duikt weer in het computerwerk.

VEEHouden IN HET FRIESE HOORNSTERZWAAG ANNO 2019: PRAKTISCH EN PREVENTIEF.